

BELFÖLD.

A képviselőház bizottságaiból. A képviselőház egyik legközelebbi ülésén fogja beülni a most üresedésben levő bizottsági helyeket, a melyek **J u s t h György**, **Cioceanu János** lemondása, s **Fenyvessy Ferencz** főispánnal s **Bauszern Guidó** kinevezetése — s **Bethlen András** gróf elhalálozása folytán ürültek meg.

Anarkisták üldözése. A fővárosi rendőrség folytatja az anarkisták üldözését. Ma ismét 5 anarkistát idéztek a rendőrségre, kik azonban mind budapesti illetőségűek lévén, a fővárosból nem toloncsolhatók el. A rendőrség mindössze a személyleírásukat vette fel s gondoskodott róla, hogy allandó megfigyeles alatt legyenek.

A megidézett anarkisták különben azok közül valók, a kik a telen a chicagói anarkisták kivégzésének emlékére rendezett s a rendőrség által annak idején betiltott ünnepélyen részt vettek.

A budapesti nyomdászok köreiben — mint a **Kel. Ert.** jelenti — mozgalom indult meg a kiutasított **Hrubik Géza** érdekében. A nyomdászok azt akarják, hogy a rendőrség vonja vissza **Hrubik** ellen kiadott kiutasító végzetését s a mennyiben ez nem történne, kapjon valami segílyt a kiutasítottak minden támogatás nélkül a legnagyobb nyomorban maradt özvegy anyja.

Hrubik védelme érdekében a nyomdászok **Vázsonyi Vilmost** is megkeresték. **Vázsonyi** megakart felelkezni a kiutasító végzést, de az ehhez szükséges meghatalmazást **Hrubik** kal nem tudta aláírni, mert **Hrubik** ot a rendőrség már a múlt éjjel eltoloncoltatta.

Kossuth Lajos születése 96. évi fordulóját nagy kegyelettel ünnepelték meg **Kolozsvár** t. A **Komló** kert cz. hely külön termében gyűltek össze és barátságos beszélgetés között emlékeztek meg a nagy idők legnagyobb fiáról.

Bem tábornok egykori zenekar vezetője: **Salamon János** játszotta a társaságnak a szomorú nótákat s a **Kossuth** indulót. A jelen levők maguk közt megkezdték a gyűj-

legbátrabb lovása, **Simonyi Lajos** is meghökkenve rántotta vissza paripáját — csak a királyné nem ijedt meg és mint a regék egy csodás jelenése, sarkantyuba kapva nemes ménjét, egy szökéssel átugratta a kerítést — megmosolyogva a társaságot, amely a kapu fele körülvé ment be az udvarra.

Egy ízben — ez is a régi gödöllői szép napokban történt — báró **Mondel**, a király, akkori szárnysége intést kapott felülről hogy tartsa szemmel a király környezetét.

A báró azonnal **Szontagh Gusztáv**hoz fordult a ki csendbiztos volt ott akkoriban, s kitűnően ügyelt is a rendre és csendre.

De persze, a hajdani derék pandurokban nem volt egy szemernyi detektiv-talantum sem. **Szontagh Gusztáv** rendeletét észbe véve, úgy gondoltak, a szemmelkísérésnél sokkal hathatósabb valakit egyszerűen lekapni a tiz körmeről és jól eltángálni.

Igy tettek a jambor **Bittóval**, híres pesfi fogorvos-sal is, aki bekésségesen nyulászott a gödöllői ugarban, meg egy ártatlan piktorral, aki csöndeleget ment rajzolni a besnyői kapuczinus-zárda tajakára.

A pandurok tulbuzgalmának csak az vetett véget, midőn egy este, a kastély folyosóján magát báró **Nopcsa Ferencz** et, a királyné főudvarmesteret is föltartóztatták, mikor köpenyegébe burkolva, **Festetics grófnő**höz ment épen, ahol ilyenkor rendszeren már egy whist-partie ült együtt.

Ez a balektozsz magát a királyt is nagyon fölbosszantotta s miután kitudódott az egész dolog, megüzentette **Szontagh Gusztávnak** hogy őt meg a családját sohse őriztetgesse, nincs nekik arra szükségük Magyarországon, a hol minden magyar maga is őriz királyt, királynéját.

Es nem is őrizték soha itt a mi **Drágan-**

tést egy — **Erzsebet királyné** alapítványra is.

Az erdélyi román iskoláknak a román kormány által való segélyezésének ügyét, mely a **Wlassics** miniszter által ezközött vizsgálattal magyar részről már befejezést nyert. a bukaresti ellenzéki sajtó ismét felmegtette és allhatatossá azzal vadolja a kormányt, hogy **Sturdza** miniszterelnök volt az, ki a segélyezéseket illető adatokat a magyar kormánnyal közölte. A kormánypárti sajtó ezzel ellentézőleg azt vitatja, hogy **Voina** brassói esperes közölte az adatokat **Jonescu** Tak képviselővel, ki aztán azokat ismeret s interpellációjában a kormány ellen használta fel. **Voina** esperes elnöke a brassói iskolásoknak.

A **n a g y s z e h e n i** »Tribuna« mult vasárnapi számában **Voina** brassói esperes egy nyilatkozatot tesz közzé, melyben azt vitatja, hogy azon két irat közül, melyeket **Tak** **Jenescu** ur május hóban a brassói román iskolák subvenciójára vonatkozóan a román kamarában felolvasott, a második, melynek kötelessége kétségbevonatott, a m. kir. miniszterelnökségből származó hivatalos irat **Voina** esperes e nyilatkozatát a bukaresti »E p o c z a« is közli a vasárnap reggeli számában.

Ezzel szemben az »Orsz. Ért.« jó forrásból vett értesülés alapján jelentheti, hogy a m. kir. miniszterelnökségből a miniszterelnök tudtával ehhez hasonló hivatalos vagy bizalmas természetű irat **Roman Miron** metropolitához nem intéztetett.

A szóban forgó iratot **Roman Miron** ez ügyben való személyes infirmálására magánirat gyanánt egy, a miniszterelnökség kötetékebe szorosan nem tartozó egyén fogalmazta és pedig saját iniciatívájából minden hivatalos megbízás nélkül s annak azon passusa, melyet **Toake Jonescu** a jelenlegi román kormányra vonatkoztatott, mint az irat szövegének összefüggéséből is világosan kitűnik, **Kalnoky** gróf volt külügyminiszter azon nyilatkozatára támaszkodik, melyet 1894-ben a magyar delegációkban **Berzeviczy** interpellációjára válaszképpen adott s a mely a következőképpen hangzik:

»Tudomásom van, hogy az 1894—5 bud-

kat, a mi Szentünket, aki hosszú, magányos lovaglásaiban, sétáiban az egész vidéket bejárta.

Borus napokon gyakran beült a felséges asszony **Maria Valéria** főhercegnő asztalos műhelyébe. Az orvosok, a gyöngye testalkatú gyermeknek sok mozgást ajánlottak s a téli napokra azért leptek meg felséges szülői egy teljesen berendezett asztalosműhellyel.

Vigan volt itt a kis fenség, kedves ját szótársával **Auersperg Aglaja** hercegnővel. Nagy, kék kötényt kötöttek fel a kis mesterek, furtak, faragtak, gyalultak és olyan takaros apró butorokat, házikókat raktak össze, hogy akármilyen igazi asztalosmesternek is becsületére vált volna. — **Rusztom**, az apró szerccsen főzte az enyvét, ő volt az inas és neki kellett minden alrendeltebb munkát végezni.

Esténkin aztán szünetelt a műhely. Ez a maskarabálók ideje volt, a mi legfőbb mulatsága volt a kis főhercegnőnek. Nemsoká **Rudolf** főhercegnék, de a jó **Ronay** püspöknek is föl kellett ilyenkor öitözni és néha össze-visszakormoztak, kiöltöztették a kis főhercegnő meg **Auersperg Aglaja**, hogy a királyné sem ismeri rá, ez volt aztán a legnagyobb hecc és vége-hossza nem volt ilyenkor a kacagásnak.

Régi szép napok régi ragyogásáról mesélő dolgok mind ezek, a melyek, mint őszi napfény a borulaton, akként ragyognak át a nagy nemzeti gyász homályos könszötte fatyolán, de jól esik a hűs és magyar szívnek, mert mind, mind arról beszél, hogy közlünk szeretett legjobban, köztünk volt igazán itthon, a mi örökké siratott drága, felséges halottunk.

geben 525.000 frt van felvéve. A szerzett információk szerint az összegnek legnagyobb részét 380000 frtot a macedonai román egyházaknak és iskoláknak adja román kormány, de a török kormány tudtával. **Termez** esetében a **maradékot** (145.000 frtot) szétosztják a z erdélyi egyházaknak és iskoláknak, de a román kormány határozott biztosítás szerint csak az on iskoláknak és egyházaknak, melyeket különben — be kellene zárnai.

Az egész irat különben, — mint azt a szóban forgó ügyben csak kevésse jaraos egyén is megítélheti — semmi olyasmit sem tartalmaz, a mi előzetesen nyomtatásban megne jelent volna és már maga ez a körülmény is világossá teszi, hogy egyszerű információnak szánt magániratnál nem egyebb.

Az Unio kiállítás bezárása. Az Unio kiállítás bezárása nagy ünnepélyességgel ment végbe. A bezáráson az erdélyi lovasság 48—49-beli főparancsnoka, **Horváth Ignác** ezredes **Brassóból**, továbbá **Turcsányi János** 48—49-es tüzérőrnagy **Komarom** várából, a kolozsvári honvédegyelet tagjai, **Telek** **László** gróf, — **Feilisch** **Arthur** báró cs. es kir. kamarás, **Haller Károly** miniszteri tanácsos és több érdeklődő volt jelen. — A közönség egészen megtöltötte a termet. A záró beszédet **Deaky Albert** elnök tartotta, megemlékezvén arról a kiváló sikerről, mely lehetővé tette, hogy a kiállítás 3 hónap és 20 napig tartassék nyitva.

A pénzügyi bizottság ülése.

A kabinetiroda szükségleténél **Komjáthy** felvilágosítást kér a miniszterelnöktől arról, hogy a kabinetirodánál alkalmazottak tudnak-e magyarul?

Bánffy b. miniszterelnök felvilágosításai után, a melyeket **Komjáthy** meggyugyasal vett tudomásu, — a tétel megszavaztatott.

Az állndó országház építési szükségleténél tudomásul vette a miniszterelnöknek az allandó országház építésének előrehaladása tárgyában benyújtott je entését.

A közösügyi kiadásoknál **Komjáthy** megjegyezvén, hogy pártállásanal fogva a tételt nem szavazhatja meg, felvilágosítást kér a kormánytól az iránt, miként biztosította a kormány a kiegyezési tárgyalások folyamán a nemzet jogait, s általában arról, vajon mi lesz a kiegyezésből, nehogy abba a kényszerhelyzetbe jussunk, hogy ismét provizoriummal álljunk szemben.

Lukacs miniszter megjegyzi, hogy arra a kérdésre, mi lesz a kiegyezésből, a kormány eddigi nyilatkozatai s az eddigi történetek megadják a választ. A kormány álláspontja az, hogy a szabad forgalom fenntartása Magyarország s Ausztria közt leginkább felel meg. Ebből kiindulva, elkészítette a kormány a megfelelő törvényjavaslatokat. Az időközben bekövetkezett ismeretes események után is megmaradt a kormány eddigi álláspontján s ma is az eddigi ut követését tartja czelszerűnek. Megtörténtek az intézkedések, hogy a megfelelő előterjesztések Ausztriában újra benyújtassanak.

A mi óhajításunk az, hogy a kiegyezés ügy, emint eredetileg kontemplatitott, létrejőjön.

Nincs azonban a kezünkben az, hogy Ausztriában mi fog történni, Ha minden varakozás és óhaj ellenére az történnék. Hogy odaát az előterjesztések nem intéztetnek el, a törvény értelmében áll a kormányra nézve az a kötelezettség, hogy az önálló intézkedésre nézve tegye meg javaslatát. Biztosítja előte szólót, hogy e kötelességének eleget is fog tenni.

Egy félreértésnek azonban elejét óhajtana venni. Az önálló intézkedést ne tekintsek egyértelműnek az önálló vámtérület behozatalával mert a kettő egyáltalán nem azonos dolog. A kormány az esetben is, ha önállóan kellene

rendekezünk, arra fog törekedni, hogy a szabad forgalom Magyarország s Ausztria között ha más formák közt is, lehetőleg fentartassék.

Komjáthy nincs megnyugtatta a miniszter nyilatkozatai által. Elismeri, hogy sokan vannak oly nézetben, mint a miniszter, de szóló azon nézetben van, hogy a törvényt nem lehet másként magyarázni, mint hogy ha a meggyezés alkotmányos uton nem jó letre, az önálló vámterület felállítandó. A mint elismeri, hogy sokan osztják a miniszter nézetét, úgy megköveteli, hogy az ő felfogásának a jogosultságát is elismerjék. Utalva a megtartott vámkonferenciára is, hangsúlyozza, hogy a kormány kötelessége gondolkodni arról, hogy a nemzet ne legyen meglepetéseknek kitéve. Ha a többség a kormány álláspontja mellett lesz, szólónak, mint alkotmányos polgárnak meg kell hajolnia. Föltehető azonban, hogy a többség más nézetben lesz s hogy a kormány az év végéig nem viheti keresztül programját. Fölvilágosításokat kér arról, hogy ez esetben mi fog történni s hogy megtették-e a szükséges intézkedések, hogy a nemzet érdekei megővassanak az esetre, ha a kormány álláspontja nem nyerne — többséget.

Lukács miniszter szükségesnek tartja előtte szólóval szemben megjegyezni, hogy a kormány soha sem mondta, hogy minden aron, még áldozatok árán is, fenn kívánja tartani a szabad forgalmat Magyarország és Ausztria között. Ami a vámtarifa kidolgozását illeti: a kormány kötelességének tartotta ezt a ház határozatánál fogva s a lejáró nemzetközi szerződésekre való tekintettel is, — de annak bizonyításául, hogy ez talán az elszakadasi törekvéseknek tápot adott volna, nem méltóztatának a vámkonferenciára hivatkozni, mert nagyrésze azoknak, akik a konferencián felszóltak, a vámközösség fenntartása mellett nyilatkozott. A törvényhozás véleményének lehető megváltozása tekintetében megjegyzi szóló, hogy ez a változás nem igen fog bekövetkezni, mert az ország nagy többségének helyes érteke van a valódi érdekei iránt. De ha mégis bekövetkeznék, a kormány távoznék helyéről és semmi akadály nem volna annak, hogy utódja megtegye a megfelelő intézkedéseket. Azt azonban ne kívánják a mostani kormánytól, hogy egyebet tegyen, mint amit az ország érdekében jónak tart.

Komjáthy tagadja azt, hogy a vámkonferencia többsége a közös vámterület mellett nyilatkozott volna, s erre nézve felvilágosítást kér a jelenlevő kereskedelmi minisztertől. Azt egyébként maga is sajnálatosul konstataulta, hogy egyes urak a konferencián oly álláspontot foglaltak el, a mely egyéb közéleti működésükkel nem áll összhangban s amellyel az ország érdekeinek valóban nem tettek jó szolgálatot.

Pulsky helyesli a pénzügyminiszter által mondottakat s megjegyzi, hogy költségvetési előirányzat megállapításánál nem lehet oly hypothetikus politikába bocsátkozni, hogy bátha a parlamenti többség megváltozhatik. Egyébként egyszerűen konstataálja azt, hogy a felosztás alapjául az eddigi quota-arány van feltéve.

Matlakovics utal arra, hogy Komjáthy és társai minden alkalmat megragadnak az önálló vámterület előnyeinek illusztrálására, s ha aztán valaki ez elen nyilatkozik az illetőt hazafiatlannak mondják. Ha pedig ezt teszik, nekünk is épen oly jogunk van rámutatni azokra az előnyökre, melyekkel hazánk szempontjából a közös vámterület fenntartása jár.

Dánielb. kereskedelmi miniszter Komjáthyhoz intézett egyenes kérdésére kijelenti, hogy legközelebb szét fog osztatni a vámanquete naplója s akkor mindenki meg fog győződhetni vajjon a pénzügyminiszternek van-e igaza, vagy pedig Komjáthynek.

Komjáthy személyes kérdésben válaszolja Matlakovicnak, hogy ő soha senkinek az intencióját nem gyanúsította s hazafiatlansággal senkit sem vádolt.

Kossuth Ferencz Magyarország élet-

kérdését s gyarmati helyzetéből való megsabdulásának alapfeltételét látja abban, hogy ne legyen továbbra is megosztva a termelés azon forrásától, melyet az ipar képvisel, ennek a fejlesztése pedig csak úgy lehetséges, ha a kezdetleges hazai ipart a fejlettebb és erősebb osztrák iparral szemben megvédjük. Ma senki sem mondhatja meg, vajjon meglesz-e köthető Ausztriával a vámszövetség, anomália tehát oly tetteket is befoglalni a budgetbe, amelyek bevalasa minden esetre nagyon kétséges.

Gyurkovics mint a vámanquete tagja konstataálja, hogy a többség igenis a vámszövetség fenntartása mellett nyilatkozott, s hogy nevezetesen a horvát-szlavon kereskedelmi kamarák egytől egyig ebben a nézetben voltak.

Szellőnök jogosnak tartja a kérdésnek Komjáthy által történt felvetését, úgy véli azonban, hogy a történet nyilatkozatok után a kérdés érdemével való bővebb foglalkozástól eltekinthetne most a bizottság s akkorra hagyhatná azt, a mikor nagy hordereje és összes következményei mérlegelhetők lesznek. Eltekinve azokról, a kik partpolitikai szempontból a megszavazás ellen vannak, a tételbe, azt hiszi, belenyughatik a bizottság, mert a vámbevételek csak azon feltétel alatt vannak itt felvéve, hogy a közösség egy vagy más formában fennmarad. Ha a törvényhozás nemalán másként intézkednék, természetesen e tétel is elesik.

A bizottság hozzájárul az elnök javaslatához és megszavazza a tételt.

Horvát-Szlavonországok belbiztosítási szükségleténél Komjáthy rámutat azokra a jelenségekre, a melyek Horvátországban a magyar állam integritása ellen minduntalan felmerülnek, s kérdi, nem tart-e a kormány ezekkel szemben bizonyos intézkedéseket szükségeseknek?

Gyurkovics utal arra, hogy az unionista érzelmek Horvátországban az utolsó tizenöt év alatt tetemesen megerősödtek. Ha egyesek másként viselkednek, az ellen csakugy nem lehet semmit sem tenni, a mint hogy nem vehető rossz néven a függetlenségi pártnak az, hogy a törvényes alap ellen működik.

Komjáthy tiltakozik az ellen, hogy a függetlenségi párt törekvései államellenes izgatásokkal helyeztessenek párhuzamba.

Kossuth szükségesnek tartana intézkedést az iránt, hogy a magyar nyelv a horvát iskolákban kötelezőleg tanítassék s hogy a horvát törvények magyar fordításban is kiadassanak.

Bánffy azt válaszolja, hogy a közoktatási kérdésekben Horvátország autonómiaja annyira teljes, hogy a magyar országgyűlésen e kérdésben határozni nem lehet.

A mennyire a viszonyok megegyezik, gondoskodik a horvát tartomány a magyar nyelv tanításáról s ezt a célt szolgálja a Budapesten fennálló internátus is. A törvények magyar kiadásában a kormány tárgyalásokat indított, melyek már eredményhez is vezettek.

A horvát miniszterium a jövő év folyamán gondoskodni fog az eddigi törvények magyar fordításának kiadásáról, 1899-től kezdve pedig a horvát kiadással egyidejűleg magyarul is meg fognak jelenni a törvények.

Gyurkovics utal arra, hogy évek óta magyar tanzék áll fenn a zagrabi egyetemén s minden nagyobb vasut állomásnál van magyar iskola. Helyes, hogy kívánják a magyar nyelv tanítását, de mondják meg a közös tisztviselőknek, hogy ők is tanuljanak horvátul.

A tételt ezután megszavazták.

A miniszterelnökségnél Komjáthy kérdi, nem tartaná-e a kormány szükségesnek, hogy a szociális kérdések vezetése a miniszterelnökségnél egy külön osztályban összpontosítottassék?

Bánffy válaszolja, hogy ez már megoldott kérdés; az 1896—1897. személyszaporítások e tarczánál kizárólag azon célból történtek, hogy a nemzetiségi és szociális kérdésekben, érintetlenül hagyásával az egyes

miniszteriumok hatáskörének, egységes irányítás történjék. Erre meg van a külön osztály s úgy véli, hogy ez nem is működik eredmény nélkül.

Gyurkovics kérdi, hogy az állami zászló használatára vonatkozó rendelet a bán és a horvát miniszter hozzájárulásával adott-e ki?

Bánffy válaszolja, hogy a minisztertanács megállapodása folytán az illető törvényt végrehajtásával megbízott belügyminiszter e rendelethez nem vonatkozott Horvátországra. A horvát bánna folyt tárgyalások alapján s velőgyetértőleg történtek az intézkedések arra nézve, hogy az illető 1848. törvénynek a horvát autonómia tiszteletben tartásával s az 1868. XXI. tc. által megszabott korlátok közt Horvátországban a közös hivataloknál érvényeszeressék.

Komjáthy röviden kijelenti, hogy pártállásánál fogva nem szavazhatja meg a miniszterelnökségi rendelkezési alapot.

Bánffy tüzetes felvilágosításokat adott ezután az új miniszterelnökségi palota építésének ügyéről, mire a bizottság megszavazta az előirányzatot.

Az ő felsége személye körüli miniszterium szükségleteiről Kossuth és Komjáthynek felszólalására Bánffy válaszolja, hogy mihelyt a szükség parancsolja, gondoskodni fog arról, hogy külön személylyel töltsék be e tarcza vezetése.

Az állami számvevőszék szükséglete Dárday alelnök felvilágosításai után, valamint a horvát miniszterium szükséglete is változtatás nélkül megszavaztatván, a bel- és keresk. tarczak költségvetésének tárgyalása ma d. e. 10 órára tüzetelt ki s ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD.

Az osztrák-magyar hadsereg vezérkarába küldött román törzstisztek helyébe Berendei tábornok román hadügyminiszter ismét nyolcz más törzs tiszteit vezényelt Ausztria Magyarországra. A most hazatérő román törzstisztek közül mint a Kel. Ért. nek Bukarestből jelentik négyen részt vettek a nagy (záró) hadgyakorlatokon,

A Dreyfus-pör revíziója.

Az orleansi herczeg manifesztuma minden hatás nélkül maradt. A közvélemény tudomást vett róla és aztán napirendre tért felette. Ez nagy felsülést jelent azokra nézve, a kik az orleansi herczegnek a manifesztum kibocsátását javasolták és a kik azt hitték, hogy a jelen viszonyok közt könnyű lesz a monarchikus törekvéseknek megnyerni. Ugy számítottak, hogy most, a mikor a hadsereg vezető körei kompromittálva látják magukat, a tábornokok szívesen belemennek egy esetleges államcsínybe és az orleansi herczeg, a midőn kibocsátotta manifesztumát, erre való hajlandóságát nyilván kimutatta. A kulisszák mögött folyó intrikák azonban még sem voltak elég erősek, hogy megdöntsék a republikánus eszmét és a tábornokok, a kikre az orleansi herczeg nyilvánvalóan számított, vagy nem akartak, vagy a közvélemény megváltozott magatartásától felve, nem mertek a dologba beleharapni.

Igy aztán az orleansi herczeg manifesztuma, a mely tulajdonképen a revízióellenes mozgalom érdekeit lett volna hivatva szolgálani, a revízió malmára hajtotta a vizet. Ez az eredmény a mai nap legjelentősebb eseménye.

Távirati tájékoztatásaink a következők:

Páris, szept. 21.

Az orleansi herczeg manifesztumát, a mely a közvéleményre semmi hatást nem gyakorolt, ma egész Párisban kifüggesztették. A manifesztum határozottan a revízió ellen van és vádolja Brissont, azt mondván, hogy a revízió kérdése most már nemzeti kérdés.

A régi boulangéristák pénzt gyűjtenek hogy Zúrinben volt hadügyminiszternek le

mondó levelet egész Franciaországban kifüggeszthessék.

Az a magasrangú katonatiszt, a ki a Dreyfus ügyben alítólag kompromitálva van, Berlin ezredés. — A Siècle mai száma írja, hogy Bertin tevékeny részt vett a pörben, mielőtt még Dreyfust elfogták, Bertin barátja volt More marquisnak és du Paty de Clamnak. A Dreyfus elleni mozgalomnak minden fázisában később is nagyban szerepelt.

Páris, szept. 21.

Az igazságügyminiszterium revideáló bizottsága tegnap ült először össze a miniszteriumnak egyik termében és munkálkodását azzal kezdte el, hogy megválaszolta előadóját s átadta neki az iratokat tanulmányozás végett. A bizottság október első napjaiban az igazságügyminiszter elnöklésével tartja döntő üléseit és azután a semmitűszék kezdje meg a tanácskozását, melyhez Dreyfus jelenléte föltétlenül szükséges. A kormány már meg is tette a szükséges intézkedéseket, hogy Dreyfus távirati rendelkezése azonnal hazahozzák az Örökös-gegről.

Eszterhazy kihallgatása sem lesz elkerülhető. Walsin néhány nap Londoni tartózkodás után visszatért Franciaországba és most Paris környékén van.

Színház.

A bérlők érdekében értesítjük mindazokat, akik akarják régi pahlolybérletre akár az új bérletre előjogosultsággal bírtak, hogy ezen előjogosultságuk határ ideje szeptember hó 24-én lejár. Tehát saját érdekükben intézkedjenek a bérletre vonatkozólag annyival is inkább, mert Komjáthy igazgató akinél a bérletet kiváltani lehet, 24-én visszautazik tartózkodásához M. Szigetre.

Az új színpad. A színház belső berendezésén rosen dolgoznak, hogy azzal már október elsején teljesen készen lehessenek és az előadásokat zavartalanul tarthassák. Komjáthy igazgató egy reg. ohajtott üdvös újítást hoz a színpadra: amikor a már úgy is teljesen elhasznált és nem modern kulisszákat felhúzható bogerékkel cseréli fel, a melyeket ma minden nagyobb színháznál használnak.

A színházi főtűk Gyöngyössy Viktor és Erőss József már megkezdtek munkájukat, a mely előre láthatólag lényeges havi folytonos munka lesz, abban a sorrendben, a mint azt majd a reportoir megkívánja.

Most a megnyitó darab, az *Aranylakda* a loz diszletin dolgoznak, a melyek a vázlat után itélve igen szépek lesznek. Különösen gyönyörű és impozáns lesz a *Piszkári* elfoglalását bemutató kép.

A színház összes eddigi ócska diszleteit, a melyeket kulisszaszobákhoz használtak, — félre teszik s helyettük új zart szobákat fognak használni.

Ujdonságok. Az érdekebb ujdonságok közül, a melyet az igazgató előfog adatni, különösen érdekes lesz *Jókai Mór* két darabja. Az egyik *Levente*, a melyet a nemzeti színház is elfogadott előadásra, a másik *Helvilia*, a melyet a budai színházban adtak elő, Komjáthy pedig társulatával M.-Szigeten 26-án fogja bemutatni, a mely a mi kedvencünknek *Szabó Irmanak* jutalmjátéka lesz.

A társulat szervezkedése jövő évre. Az összes színházakat megelőzve Komjáthy János a debreczeni színház igazgatója már most szervezi társulatát a jövő évi színi idényére. Alkalmunk volt látni a már jövőre eddig is szerződött tagok névsorát s igen örülünk, hogy a jelenlegi társulat jelesebb tagjai majdnem mind aláírták az új szerződést is. Eddig már *Fenyéri Mór*, *Sziklai Miklós*, *Szentes János*, *Rubos Árpád*, *Bartha István*, *Fájlóra, Serfőzy Zseni*, *Szabó Irma*, *Kis Irén* vannak újból Komjáthyhoz szerződve. Az új társulatnak ily korai jeles szervezkedése csak növeli a Komjáthyba vetett bizalmat, a melylyel a közönség eddig is kitüntette.

Táviratok.

Természettudósok kongresszusa.

Düsseldorf szept. 22. (Deb. ered. táv.) A természettudósok itteni tanácskozó gyűlése jövő évi gyűlése helyül Münchent választotta és elhatározta, hogy a tuberkulózis tanulmányozására és megállítására állandó bizottságot választ.

A diplomácia köréből

Konstantinápoly, szept. 22. (Deb. ered. táv.) Oconnor, az új angol nagykövet ide érkezett.

Kréta.

Konstantinápoly, szept. 22. (Deb. ered. táv.) Hivatalos török körökben nagy határozottsággal tiltakoznak a kandiai ozmán helyőrségnek a legutóbbi zavargások alkalmával tanúsított magatartásáról több helyen, de különösen az angol sajtóban terjesztett hírek ellen és a leghatározottabban állítják, hogy a török csapatok, a melyek nagyban hozzájárultak a rend helyreállításához teljesen korrekt magatartást tanúsítottak és ezt minden informált helyen elismerték. Határozottan állítják továbbá, hogy most már konstatálták, hogy a krétai muzulmánok első csődületei a zavargások első napján csak fegyvertelen emberekből állottak. Csak midőn szét akarták őket oszlatni s e közben három muzulmán csoportok, most már fegyveresen, de valószínűleg akkor sem került volna tettlegességre a dolog ha Kandia keresztény lakosai nem lönek a mohamedánokra, a mi a végzetes összeütközést előidézte.

Bolgár hajóavatás.

Bordeaux, szept. 22. (Deb. ered. táv.) Ma reggel bocsátották vízre Lormontban a *Nadjina* bolgár jelű hajót. A keresztelést a birázi orosz egyház nesztorja és archimandritája végezte. A vízre bocsátás kitűnően ment végbe.

Cervera hazatérése

Santander, szept. 22. (Deb. ered. táv.) A City of Rohn gőzös ma Cervera tengernaggyal, továbbá Eulate, Chacon és Paredes hajós kapitányokkal és több tiszttel ideérkezett. A kapitányok partra szállásánál éljenzés hangzott, egyébként teljes rendben történt a partra szállás.

A Dreyfus-ügy.

Páris, szept. 22. (Deb. ered. táv.) A bíróság negyedőrai tanácskozás után a legközelebbi napokra halasztotta a Picquart-Leblois-ügy tárgyalását. Picquart, aki rendőr-ügynökök kíséretében visszavonult és eközben ovaczióban részesült, vonakodott ideiglenes szabadonbocsátást kérni.

A királyné halála.

Róma, szept. 22. (Deb. ered. táv.) A vatikáni és quirináli osztrák-magyar nagykövetségek kezdeményezésére ma Erzsébet királyné lelkiüdvéért a Santa Maria dell'Anima és a Nome di Santa Maria templomokban a Forum Traianum mellett, a hol az osztrák-magyar egyháztársulat van, ünnepi gyászmisét tartottak. A Santa Maria dell'Anima-ban de Neckere érsek mondotta a gyászmisét és Vanutelli Szerafin bibornok osztotta ki az abszolúciót. Jelen volt 12 bibornok, a szentszéken akkreditált diplomáciai testület, számos proletárus, a pápai udvartartás tagjai, kiváló egyházi méltóságok és az osztrák-magyar kolónia tagjai. A misénél a *Collegi Germanico-Hungarico* növendékei segítettek. A Nome di Santa Maria templomban tartott requiemben, a melyen Lazareschi érsek mondotta a misét és osztotta az abszolúciót. Jelen voltak: Pelloux miniszterelnök, Canevaro külügyminiszter, a többi miniszterek, az államtitkárok, udvari méltóságok, a szenátus és a képviselőház küldöttsége, az állami hatóságok, a prefektus, a szinikátus, a tisztkar, — az olasz királyi udvarnál akkreditált diplomáciai képviselők, kiváló világi előkelőségek, az osztrák-magyar kolónia és az osztrák-magyar egyháztársulat tagjai.

HIREK.

* Főiskola köréből. Az akadémiai ifjúság tegnap tartotta meg választását a könyvtárnoki tisztségre, a melynél sokan igen erős korteskedést fejtettek ki, hogy jelöltjüket megválasszák. Az utolsó napokban a Berceky párt fuzionált a Kovács pártiakkal és így a tegnapi választás után Kovács mint győztes került ki a küzdelemből. Azonban választás után rájöttek hogy 300 köteles szavazó helyett 318 szavazó cédula lett beadva s ennek az alapján a Boros pártiak megtámadták a választást s kérényezték, hogy új választást rendeljenek el.

Itt felelőtjük azt is, hogy a Jóság szegelyző egylet elnök választása hónap lesz s a mint látszik Kun Béla 3. jh. fog győzni.

* A nádudvari zendülés. A múlt évi pünkösdi napján Nádudvaron veres zendület csináltak a szocialisták. Már az előző napokban híre jart, hogy a nádudvari szocialisták debreczeni elvtársaik küldöttjeivel együtt tanácskozáskozásra gyűnék össze s Nabraczky István főszolgabíró már ekkor figyelmeztette a partvezéreket, hogy ne hozzanak a községbe degen izgatókat, de a figyelmeztetés mit sem használt, a gyűlésre összegyűlt vagy 150 ember s az asztalfőn foglaltak helyet a debreczeni küldöttek: Erben János, Fónó Sándor, és Draviczky Lajos, akik este körülő utakon jutottak Nádudvarra. A főszolgabíró kijelentette az egybegyűlteket, hogy nem enged; hogy ismeretlen emberek a falu végén lopva gyűlést tartanak s felhívta a 3 idegent, hogy igazolás czéljából kövessék őt a község házára s egyben betiltotta a gyűlést s azt mondta az egybegyűlteknél, ha valami sérelmük, vagy bajuk van, forduljanak hozzá. A 3 idegen apostol engedelmességet a főbírónak, a község házában elmondta mind-egyik, ki micsoda. Nem valami biztató adatokat szolgáltatott a főszolgabírónak, mert ez kijelentette, hogy eltoloncoltatja őket. Ekkor már több száz főre szaporodott a tömeg s mindinkább fenyegető magatartásukból a tiszt, hogy az idegenek eltoloncoltatását megakadályozni, sőt minden aron hallani akarták az idegen apostolok beszédét. A főszolgabíró ekkor kivezette a nép közé a debreczeni szocialistákat, itt hangosan elmondatta velük naeazionáljukat s hangsúlyozta, hogy e felekezeti külsős rovvit előéletű emberek nem segítenek a népen, hanem csak bajba keverik. De ez a felhívás eredménytelenül hangzott el, a tömeg mind hangosabban szitkozódásokra fakadt, sőt már kö- és fadarabok is röpkedtek a szolgabíró s a csendőrök felé. M kor pedig a főszolgabíró parancsára a lovascsendőrök közrefogták az idegeneket, hogy elvezessék őket, többen a tömegből a csendőrökét akarták a lóról lerantani. Komoly veszélyben forogtak a csendőrök is, meg a főszolgabíró is. Vaczi őrsvezető tüzelesre vezényelte a csendőröket. Összesen 13 lövés dördült el. A lövés folytán *Gara Antal* földmives a helyszínen meghalt. hat ember súlyos és kettő könnyebb sérülést szenvedett. A lövések folytán a tömeg nagy része ijedten futott szét a rendes nyugalom azonban csak akkor állt helyre, a mikor Püspök-Ladányból is megérkezett a csendőrök. Masnap megindult a vizsgálat, melynek folyamán százhat ember került a vizsgálóbíró elé. A vizsgálat befejeztével a debreczeni törvényszék hatvanöt vádlottat részben erőszak s részben izgatás miatt vád alá helyezett, negyvenkét vádlott ellen a további eljárást beszüntette. A törvényszék végzését a debreczeni itélő tábla helyben hagyta és így a monstre-tárgyalást majd a törvényszék október 11. és következő napjaira tűzte ki.

* Új levélbélyegek. Az új levélbélyegek dolgában most döntött a kereskedelemügyi miniszter és a magyar királyi államnyomda vezetősége. A beérkezett pályázatok fölött a magyar országos képzőművészeti tanács által választott jury határozott és a kereskedelemügyi miniszternek 4 pályamunkát ajánlott elfogadásra, melyeket azonban a miniszter az államnyomda vezetőségével karöltve, részben stil-

szertülségük, részben technikai nehézségek miatt melőzött. A miniszter Böhm János és Pap Henrik rajzát és egy két munkából összevont rajzot fogadott el s az ezek szerint készülő béjegyeket már legközelebb forgalomba hozzák.

* **Állandó választmányi ülés** Hajdúvármegye állandó választmánya ma d. e. gróf Dege n f e l d József főispán elnöke alatt állandó választmányi ülést tartott. Az ülésen a megtartandó közgyűlés tárgysorozatát állapították meg.

* **Erzsébet királyné szobra és az izr. hitközség.** Mint már a lapokban említve volt, az izr. hitközség a magi részéről a város által bizottság iven jegyzett 10 korona adományon kívül széles körben gyűjtést indított a hitközség tagja közt. Mint er es önk, a gyűjtés szepen megindult. Felkértek a hitközség igen tisztelt tagjait, hogy a kik kegyelet-adományaikkal a nem es és kegyeletesezélhez akarnak járulni, — kegyeskedjenek Reichman Ármin hitk. elnök és Bedrman József nazve eskedő iven jegyezni, mint akik a gyűjtő bizottság részéről egyelőre is a gyűjtés esz-ölésével megbízattak.

* **Debreczen város legtöbb adófizetői.** A m. kir. adóhivatali tegnap küldötte at a varoshoz a legtöbb adót fizető polgarok névjegyzékét, hogy ennek alapján a virilisnak jövő évi névsorat összeállítsanak. Az adóhivatal kimutatása a 200 frtnál nagyobb adót fizetőket tartalmazza s belőle a következő érekes adatokat szmiltuk ki: ötezer frton feüli 1, 3—4000 frt közt 1 2—3000 frt közt 7, 1—2000 frt közt 17, 900—1000 frt közt 4, 7—800 frt közt 13, 6—700 frt közt 13, 5—600 frt közt 32, 4—500 frt közt 35, 3—400 frt közt 32, 2—300 frt közt 41 polgar fizet allami egyenes adót. 2000 frton feü a kövekezők adoznak:

Harsányi Péter 5307-91, d. Csanak József 3244-74, Sesztina Lajos 2585-43, Vecsey Zoltán 2406-94, Rösszler Richard 2305-59, Simonffy Imre és Simonffy Béla 2298-48, Ricki Géza 2179-52, Kövcső János 2015-38, Jambor Ferencz 1823-26, Áron Miksa 1672-80, Biedermann József 1549-22, Reichman Ármin 1518-34, Drágo Miklós 1506-40, Kasza István Endre 1498-50, Fried Leo és Daniel 1411-40, Kardos László 1299-11, Györfly Aladar 1207-94, Nagy Jakab 1905-40, Sern József és Szántó Gyozó 1084-03, Horvath Istvan 1066-54, Banyai István 1065-57, Öry Mihály 1050-94, Fried Emil 1046-55, dr. Ujfalussy József 1013-12, Hidveer Mihály 1000-81, ifj. Csanak József 950-52, Hufesz Kázmér 945-00, Horvath János és Biczó Gyula 923-06, Czégely Ferencz 915-91, Hajdu Gyula 897-92, Hiranzi Sandor 890-41, Koszorus Lajos 882-60, Balogh István 878-53, Berger Jenő 871-14, Kéki Sandor 868-36, Szikszay Lajos 863-92, S. Szabó József 859-52, Jakobovics Aladar 856-45, Harsányi János 834-41, Móczeg Ferencz 828-69, Jóna István 790-23, Wächinger Karoly 789-36, Áron Manó 786-43, Szép József 781-67, Rotschnek V. Emil 755-48 ifj. Kertész István 751-50, Hochfelder Jakab 750-62, Tóth István 754-94, Polgári Balint 740-57, Szikszay Gyula 736-69, Erber és Fleischmann 730-53, Berger Henrik örökösei 723-08, Komlósy Arthur 717-29.

* **Jubiláló püspök.** Sch auch bíbornoknak püspökké szentelésének 25-ik évfordulója alkalmából ma fenyés egyházi ünnepély volt. A latin szert. székesegyházban hálaadó istentiszteletet tartottak, melyen a káptalani uradalmi tisztikar összes tagjai, a papság, a kath. iskolák növendékei voltak jelen. A misét fenyés segédlettel Winkler cz. püspök végezte. A káptalan helybeli és egyházmegyei papságnak képviselői tisztelegtek ezutan Nogál püspök vezetés alatt, ki remek beszéddel üdvözölte Schlauchot, átadva egy gyönyörű emlékalbumot. Öszinte szeretettel fogadta az üdvözlést és jóindulatáról biztosította a papságot, hangsúlyozva, hogy sirjaig hű lesz vezérelvéhez: az Isten és a hazát szolgálni.

* **Kürtötte a családját.** Borzasztó ítéletet tartott a családja fölött a biharmegyei Ant közégben Kovács János odaváló földműves. Vasárnap este összeveszett a feleségével, fektelen haragjában az asszonyra és két gyer-

mekére az ajtót rázarta, aztán reájuk gyújtotta a hazát. Mire a tüzet a község népe eloltotta, az anya és két fia valósággal szénné égett. A törvényszéki bonczolás tegnapra volt kiűzve, meg is jelentek a bírósági kiküldöttek a helyszínen, de a bonczolás lehetetlen volt, mert a holttestek teljesen el voltak szenesedve. A három holtat ma temették el. A vadállati aspat letartóztattak.

* **A debreczeni szállodások, vendéglősök, koresmarosok és kávésk ipartársulata** holnap d. u. 3 órakor az Angolkirálynő szállodában közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai a következők. Emlékezés a megboldogult Erzsébet királyné felett. Előki és egyéb tisztviselők beöltése. Szamvizsgái jelentés. Borváltási ügy és szikvizgyar ügyek.

* **Eljegyzés.** Weinberger Antal fiatal iparos jegyezte Stern Farkas helybeli iparos kedves leányát, Fanyt.

* **Andrée expedíciójának kritikája.** Dr. Eckholm norvég tudós léghajózási szakkönyvben beható vizsgálat alá veszi azokat a feltételeket, melyek között Andrée vakmerő utjára vállalkozott. Dr. Eckholm, a ki az expedícióban részt akart venni, e szándékáról közvetlenül a felszállás előtt letett, mert észrevette, hogy a legfőbb varrásain keresztül kiszivárognak a gáz. Andrée léghajója — mondja Eckholm — legfeljebb kilenc-tíz napig tudhatta magát a levegőben tartani! Ha Andrée ezt beáta, egy a nyolczadik-kilenczedik napon kszált es így folytatta utját a sark felé. Ebben az esetben Andrée még életben lehet; de ha nem látta be léghajójára vonatkozó számításainak hamis voltát és nem szalta le, egy a léghajó kimerülésének oly vidéken kellett bekövetkeznie, a hol Andrée alig akadályozhatta meg a katasztrófát.

* **A debreczeni munkás dalegylet dalestélye.** Vettük az alábbi meghívót: A Debreczeni Munkás Dalegylet f. 1898 évi október hó 1-én szombaton, a »Margit« fürdő dísztermében részben az »Erzsébet királyné« ösztöndíj alapjár a Keller Sándor egyéni karagyi vezetése mellett Kiss Béla zenekarának közreműködésével tánczozal egybekötött zártkörű Dalésztélyt rendez, melynek kezdete este 8 és fél órakor. B-lepti jegy szemelvenként 60 kr. Előreváltott jegy 50 kr. Aapító és pártoló tagok szabadjegyeiket használhatják. A szabadjegyet két szemelyre ervényes. Jegyek előre váltatók: Kurian Gyula óras üzletében (főpiacz), Mayer Ferencz szabo üzletében Batyányi-utca, Nicht J. fűszerüzletében N.-Mester-utca, és este a penztárnál. Az 1898. évre szóló pártoló tagsági aláírás a penztárnál elfogadtatik.

* **Letépett gyászjelvény.** Az aradi tanítóok az elemi iskolák növendékei között gyászjelvényeket osztottak ki s úgy vitték őket imádkozni a templomba a királynéért. Kis fekete csokor a jelvény: közepén fátollal bevont nemzetiszín gomb, rajta a dátum: »1898 szept. 10.« A városi iskolába oláh fiuk is jártak, kik szintén kaptak ilyen jelvényt s ők is ott álltak a sorban a Tökölly-teren a templom udvarán. Egyszerre vadul tájékozva verbeborult szemekkel odalépett hozzájuk Vatiann Traján görög-keleti lelkész, ki az iskolában a hittanra oktatja őket és mérgesen rászólt a fiukra: »Tepjétek ki azt a gombot, ti oláh fiuk vagytok!« A gyermekek megijedtek, hirtelen zsebreavagtak a jelvényt, csak egy fiu nem hajtott a pap szavára, a kis Zsurkán János, kit nem a szemináriumban, hanem a városi árvaházban nevelnek. Ezt észrevette egy másik társa és mérgesen ráírvált: »Tu jes uogur?« (Te magyar vagy?)

— Igen magyar vagyok! felelte vissza a megtámadott gyermek,
— Na hát ha magyar vagy, folytatta a másik, akkor takarodj haza!

Erre a többi oláh fiu reárontott és fenyegőtdözve kiáltották: »Ki vele! Ki a meggyarral!«

A szegény kis fiu mit tehetet: egyebet, sietett kifelé, hogy meg ne verjék, de a jelvényt nem vette le.

Gonosz munkájának eredményét megelégedéssel szemlélte Vatiann Traján lelkész, az aradvárosi iskolák g. k. hitoktatója. A tanító

testület vizsgálatot akar indítani ez ügyben és a felbujtó ellen megéri az intézkedéseket. Reméljük, nem is marad el a megtorlás.

* **A budapesti őszi gyümölcs- és általános kertészeti kiállítás elhalasztása.** Szomorúsággal tölti el a magyar nemzetet — hódolatteljesen szeretett Királynénk gyász elhunya miatt; a mindnyajunkat betöltő mély gyász nem engedí hogy kiállítások tartassanak. Ebből kiindulva elhalasztottuk el a jövő évre a f. év október 9—16-kára tervezett kiállítást, de el is kellett halasztani e kiállítást, mert a nép könnyeivel áradott és a szent ravatalra helyezett koszorúkba kötött tüközönvirágokat, amelyek a 6 s z i k i állítást ékesítettekkválna.

* **Köszönetnyilvánítás** Mindazon rokonok, barátok, kartársak, jó ismerősök, úgy szab. ir. Debreczen város tisztikara, valamint a mélyen tisztelt nagy közönség, kik áldott emlékü jó férjem gyásztisztségében megjelenté ükkel vesztes szívünk néhez fájdalomában osztozkodva súlyos bánatunkat enyhíteni szivesek voltak, fogadják ez uton csalam nevében is hálás köszönetem nyilvánítását. Debreczen, 1898. szept. 21. özv. Vertessy Istvanne.

Erzsébet királyné emlékezete.

Nagyvárad, szept. 21. Bihar vármegye törvényhatósága ma tartotta őszi közgyűlést, melyen a királynak népehez intézett kiáltványa felolvastattat s melyet minden községgel közölni fognak. Mely részvételt fogadtak Balazsnazy Bertalan földbírtokos, mezebizottsági tagnak, Beóthy főispán ipjúak halálhíret s elhatároztak, hogy em éket jezzkönyvbe iktatják s ravatalára koszorut helyeznek.

Deés, szept. 28. Deés városában székelő összes állami, törvényhatósági és községi hivatalok, testületek szept. 19-én testületileg vonultak fel Bornemisza Karoly báró főispán vezetése alatt a romai kath., ev. ref., görög kath. és keleti templomokba, valamint a zsidó hitközség imaházába, melyek mindegyikében megható egyházi gyászünnepelyt tartottak Erzsébet királyné emlékezetére. Delutan a tanuló ifjuság tartotta gyászünnepélyét. Deés város e napon is mély gyászt öltött, szept. 20-án a Deésen állomásozó összes katonaság részere gyászmise volt, melyen a hatóságok fejei is jelen voltak.

Lőcse, szept. 22. Lőcse városában és a egész megyében ma volt a gyászünnepely a királyné lelküdvéert. 9 órakor a rom. kath. plébánia templomban, 10 órakor az ag ev. templomban volt gyász-istentiszteletet. Mindkettőn megjelentek a katonai, a városi és megyei hatóságok, a hivatalok, iskolák és nagyszámú közönség. A gyászünnepély miatt ma az összes hivatalok szüneteltek és minden üzlet zárva volt.

B. Csaba, szept. 22. Békésmegye törvényhatóságának Gyulan tartott közgyűlésen Lukacs György főispán megható szép beszédben emlékezett meg a királyt és nemzetet ért nagy veszteségről s indítványára elhatározták, hogy a királyhoz hódoló részvélfiratot intéznék, hat hónapig a hivatalokban fekete pecsétet használnak és a királyné arcképet a megyei közgyűlési terem számára megfestetik. Erre még elhatározták, hogy a szoboralaphoz 2000 frttal járulnak. A gyűlés után a törvényhatósági tagok requiemre mentek, melyen az összes hatóságok esjkatonai tisztek jelen voltak.

Nagyvárad, szept. 21. A nagyváradolási plébánia templomban gyásztistentisztelet volt, melyen a katonai helyőrség összes tisztjei és a legénység kirendeltjei vettek részt. Az izr. templomban óriási gyászközönség jelenlétében szintén ma volt a gyásztistentisztelet. A felső kereskedelmi iskola gyászünnepélyt rendezett, melyen Vidovich igazgató és Ferenczy Lajos mondottak megható beszédeket.

Ének a királyné haláláról. Szabolicska Mihály lyrikus költőnk gyönyörű versben énekelte meg királyasszonyunk temetését. A verset László György Marosvásárhelyi megzenésítette s most a jó szekeiyekek a mellett busonganak a gyászot fölött. A régi balladakra és szomorú nótákra emlékeztet ez, mely a fokekony székely keblekben visszhangra lel.

Az utolsó séta.

Genf, szept. 19.

Szeptember kilencedikén — ki sejtette volna, hogy az Erzsébet királyné utolsó teljes napja, — Erzsébet királyné Sztaray grófnő kíséretében sétálni ment Genfben. Az utolsó sétája volt... A két hölgy — feketeben mint mindig — a Montolanc Quain ment végig először aztán áthaladt a balpartra, a Röhne-hídon. Onnan a színházterre mentek s bekanyarodtak a Boulevard du Théâtrera. Itt van Desarnod cukrászboltja.

— Ez az! — mondta Erzsébet királyné társnőjének s beakart lépni a boltba.

Desarnod künn a bolt előtt ült leányával és feleségével. Erre a mondásra fölkel s megkérdezte miben lehet a hölgyek szolgálatára.

— Van fagyaltja?

— Hogyne volna, hölgyeim! Parancsoljak talán itt künn?

— Jó...

A hölgyek leültek s két porció fagyaltot, vaniliát és ősi baraczkot rendeltek.

— Egyik hölgyet sem ismertem. — mondja Desarnod. Valami idegen nyelven beszéltek. Eleinte azt hittem, hogy oroszul, de később, hogy közelebb mentem, hallottam, hogy magyarul tarsa ognak. Legifjabb lányom, tíz éves kis gyerek szolgálta ki őket.

— Merci, mon enfant! mondta az egyik kirül csak most tudom, hogy a királyné volt. Aztán bejött maga az üzletbe, kért süteményt a fagyaltéhoz.

— Csak ne mandolás legyen, mert azt nem szeretem... — mondta a királyné. Kiva asztol néhány darabot s kivitette asztalára Ezt mar Henriette leányom szolgálta fel, a ki láthatólag nagyon megtetszett a királynénak. A két hölgy meg ezután majdnem egy órahosszat maradt asztalánál. Néhanyszor engem is belevontak a beszélgetésbe. A színházról is esett szó,

— Sarah Bernhardt most itt Genfben vendégszerepel. Önök bizonyára elmennek a színházba...

— Nem megyünk — mondta a királyné

— Sarah Bernhardt nagy művésznő, de a külföldön sohse változtatja műsorát. Mindig egyforma...

Nyolcz óra volt már, amikor a hölgyek beléptek a cukrászdába s egy kis csomag süteményt küldettek maguknak a Beaurivage szállóba. Csokoládébont, meg apró süteményeket.

— Milyen névre küldjem.

A másik hölgy erre czeruzát kért s fölírta a címet:

Madame la Comtesse de Hohenembs
Hotel Beaurivage.

Azzal szívélyesen üdvözölték,

— Bon soir!

Másnap reggel elküldtem a süteményt s délután meggyilkolták a királynét...

Tudomány, irodalom, művészet.

Mű történelmi kiállítás Kolozsvárt. Kolozsvárt a jövő évre a Mátyás király lovas szobrának leleplezése emlékére rendezendő műtörténelmi kiállítás ügye szépen halad előre. A kiállítást kezdeményező országos történelmi ereklve muzeum felkérte a kiállítás védnökségére W l a s s i c s Gyula dr. vallás és közoktatásügyi minisztert. A miniszter szép levélben köszönte meg az egylet figyelmét elfogadván a védnöki tisztelet. A kereskedelemügyi miniszter is leküldötte mar azokat a díszkönyveket, katalógusokat, mik a kiállításra szükségesek. A varmegyék, városok a legnagyobb rokonszenvenvel karolják fel az szmet. A kiállítás június közepén nyílik meg, s a szobor leleplezése ünneppel zárják be.

Az Egyetemi-Kör szombaton ülést tart melyen Komáromy Zoltán indítványára alapján tárgyalás alá kerül W l a s s i c s Gyula dr. vallás és közoktatásügyi miniszternek a kör dísztagjává való megválasztása.

KÖZGAZDASÁG

A deliblái homokpuszta.

Debreczen, szept. 21.

A Delvidéken, Temes megye határán tudvaleg van egy állami birtok, mely még ma is hasonlít az ázsiai homokpusztákhoz. Óriási földdarab ez, Delibát a neve és vagy ötvenezer hold a területe. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, aki tavasszal személyesen bejárta az egész területet, most felakarja karolni ennek a homokvidéknek orsát s nagy programot dolgoztatott ki, hogy a birtokon teljesítendő kötelezettségeket egyöntetű eljárással és egységes kezelettel sikeresen megoldhassa s hogy a birtoktesten új gazdálkodási rendszert létesíthessen.

A deliblái birtokon dacára a jelen században nagy költséggel fogantatott költési munkálatoknak, még nagyterjedelmű futóhomok vagy csak itt-ott befűvesedést, könnyen meghontható homokterületek vannak, amelyek a szomszédos községek határait veszélyeztetik. — Az újabb felvételek szerint a pusztának 51,470 holdnyi területéből kopár futóhomok 15,000 hold, szántóföld körülbelül 1200 hold, legelő 17,400 hold, erdő 11,000 hold, ut és mocsár 455 hold, végül szőlőtelepítésre ki van jelölve 5118 hold.

A homokkötésnek nagyobb mérvben való folytatása s a ma megkötött területeknek sikeres megóvása és okzerű használata érdekében kívánatos intézkedések biztosítása végett szükséges, hogy a birtok kezelése egy kézben egyesíthessék, tekintettel arra, hogy a birtok ügyeinek intézésében a gazdasági, erdészeti, s a szőlészeti szempontok egységes vezetés alatt is egyformán gondos méltatásban részesüljenek. Evégből ott a helyszínen a szükséges erdészeti, szőlészeti és műszaki közegek maris le vannak telepítve.

Az ilyképpen ideiglenesen már szervezett új birtokkezelésnek feladata, hogy a befalást első sorban és a lehető erélyvel azokon a futóhomokrészekeken fogantatás, amelyek a gazdaságilag már használt területek között elszorva fekszenek és ezeket veszélyeztetik, továbbá, hogy akácfa-szőlőkarók minél nagyobb mennyiségben és lehetőleg összefüggő nagy területeken telepíthessék, hogy ezzel aztán a deliblái szőlőtelepeken is könnyíteni lehessen. A megkötött területek megóvása, illetőleg a futóhomok terjedésének megállítását végett megszűnik a barczás legeltetés, a juhok legeltetése és a sikarlófü-gyöker szedése.

A kiosztott területeken a telepek mulasztásai következtében a szőlőtelepítés haladása nem kielégítő. Ez okból a már tényleg művelés alatt álló 1500 hold szőlőterület ügyeinek gyökeres s gyors rendezése iránt intézkedés történt, nehogy az ezen czímen rendkívüli kedvezményekkel nyert területek más czélakra használtassanak. A szőlőtelepítésre már kijelölt birtokrészeket, a melyek erre tényleg alkalmasak, záros határidő alatt beültetik s ily módon összesen 4,551 hold szőlőtelep fog keletkezni a deliblái kincstári

birtokon. Legközelebb pedig ezenfelül 1000 holdnyi területet beerdősítenek.

A legújabb rendezés óta a birtok kezelet személyzete egy gazdasági felügyelőből, egy erdészből, egy mérnökből és egy szőlészeti-es borászati-felügyelőből, egy erdőgyakornokból áll. Az erdő őrzésére 10 erdőőr és 1 erdőlegényt alkalmaznak és a puszta nagy terjedelmére való tekintettel az erdőőröket lovasítják. Itt tehát lovas erdőőrök lesznek.

Négy erdőőri lakást, nemkülönbön kutakat is fognak építeni. Különösen a kutak építése, a melyen a víz hiányában szenvedő határban a munkásnépre alóságos jótétemény és a gazdaságot is nagyon emeli.

A deliblái kincstári birtok talaja minőségére nézve az európai kontinensen előforduló homok talajok közt az első közül való, s ezért remélhető, hogy a birtok okzerű művelése érdekében hozandó áldozatok gyümölcsözni fognak részint a következő erdők és a szőlőkaró termelésből várható jövedelem, de leginkább a gazdasági művelésre alkalmas területek jövedelmének emelkedése útján.

Sertésvásár.

szept. 21.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronkint 320 kilogrammon feüli sulyba 54—55 krajczárig, közép (pkint 251—320 — kilogramm sulyban) 55—56 krajczár, Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 53—54 krajczárig.

Sertéslétszám: 1898. évi szept. 19-én — volt készlet 45,948 darab, 1898 szept. hónap 20-án felhajtott 532 drb, 1898 szept. hónap 20-ik napján elszállított 311 darab 1898 szept. hó 21-ik napjára maradt készletben 46,169 darab. — A hizott sertés üzletirányzata lanyha.

Budapesti gabonatözsde

szept. 21.

Állami hivatalos árjegyzései a következők.

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	—	80	00.0—00.00
"	77	—	81	00.00—00.00
"	78	—	82	—
Tiszavidéki ó	79	8.80—8.90	—	9.50—9.55
"	76	8.95—9.00	80	—
"	77	9.05—9.15	81	00.00—00.00
Festvidéki ó	78	9.20—9.25	82	9.45—9.50
"	79	9.00—9.10	—	—
"	79	9.15—9.20	80	—
Fehérmegyei ó	76	9.25—9.25	81	9.50—9.55
"	78	9.40—9.45	82	—
"	79	8.95—9.05	—	—
Bácskai ó	76	9.10—9.15	80	00.00—00.00
"	77	9.20—9.30	81	00.00—00.00
"	78	—	82	00.00—00.00
Észak magy	78	—	80	—
"	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilogram
elsőrendű	70—72	7.25—7.30
másodrendű	—	7.15—7.20
Árpa takarmánynak	60—62	5.45—5.90
égetni való	62—64	6.25—6.80
serfőzdei	64—66	7.30—8.20
Zab	39—41	5.40—5.70
Tengeri bánsági	—	5.30—5.35
más nemű	—	12.00—12.75
Repeze bánsági	—	—

CSARNOK.

Meleg vacsora.

Mindezeig az volt a rend katonáknak, hogy estére járva az idő, a legény levette a polcrol a prófuntot, nagyot kanyarított belőle es ragta míg bele nem fájdult a foga. Ezt cselekedte a tucztat katoná, aki se nem csinás fia, se nem tulságosan szép szavú, hanem afféle falusi gyerek, aki a városban eltátja a száját — és nem mer szerelem után nézni. Olyan is van aztán, aki kiművelődik hamarosan és gondoskodik magáról vacsora dolgában. bar az utóbbi időben érthetetlen ellenszenv uralkodik a katonák iránt a cseléd tartó publikum körében. Ha föl fogadják a leányt cselédnek, előbb meg kérdik:

- 1000
keze
l, egy
zeti-es
okból
erdő.
terje-
lova-
- Van-e szeretőd?
  - Nincs.
  - Hát ismerősöd?
  - Az sincs.
  - Hát unokatestvéred?
  - Az van, kérem,
  - Hol szolgál?
  - Itt a huszároknál kérem alássan...
  - Elmehetsz.

Szóval szörnyen nehéz a katonasors. A legbiztosabb vacsora egzisztencia még az a kaszárnyában, kiről valami jó anyám asszony gondoskodik egy kis pénzecskével egyik hetivásártól a másikig, de hát manapság már olyan messze elviszik a katonát a szülőfalujától, hogy nem győz utána gyalogolni az anyja s a vacsara neküiek túlyomó többségben vannak a vacsorások fölött. Ha egyszer összeverekednének, minden vacsorásra jutna tízmas, aki üs-e.

A mi katonáink egyáltalában nem terhelik meg a gyomrukat azzal a kosztal, amivel testi epégükrol a két állam közösen gondoskodik.

Becsületükre válik, hogy kibírják a nagy faradalmakat, amikkel a fegyverviseles dicőségét meg kell fizetni. A rabok például sokkal jobban élnek, mint a vitez urak. Talan két három krajczárral többet költ az állam minden a tolvaj ellátására oaponkint, mint amennyibe a haza védelmére rendelt katonas élelmezése kerül. Ez pedig szörnyen igazságtalan állapot s fattyuhajtás a humanizmus fáján. Anyira az, hogy mindenki belátta ezt, csak epen azok nem, akik a katonák sorsát intézik s hiába beszélt az országgyűlés és a delegáció és hiába irtak sok cikket össze az újságok, mindig csak frisebbnél frisebb puskát kaptak a katonák, de vacsorát nem, így esett meg az hogy mikor e sorok írója katonas volt Kolozsvar városában a temető szilvafáit fosztogatták estenden a fiuk, míg ki nem vágta a fakat s teljesen vacsora nélkül maradt a honvédelem éhes tömege.

Ezután már nem lesz ilyen szomorú képe annak a szilvafás napszaknak, amiben mi joraváló polgárebek tömérdek rostélyosokat temtünk be belső mivoltunkba, míg a katonasnépek a lrgjobb esetben is a szilvafat razzak — és rázzak ugyanazt a szilvafat. a mit letaroltak tegnap meg tegnapelőtt.

Egy bécsi telegrammunk jelenti, hogy a hadügyminiszterium megszánakozott a katonákon s a jövő január elsejétől vacsorát rendelt nekik. Valami kis meleg ételt, főzeleket vagy lesztat, vagy valami levest, szóval valami enivalót, hogy ne feküdjék le a vitez ennek az országok, vagy ezeknek az országoknak a szolgálatában éhen.

Ez az önértés szempont csak másodrendű, fődolog az, amit a katonas gyomor kor gott mindezeideig. Az a szegény gyomor nagyon sok rossz napokat látott, míg végre a csupa polgarnepnek sikerült kiverekedni számára a vacsorát.

A polgar népek tudniillik a törvényházaiban is, meg a delegációban is azt lármáztak folyton, hogy ha tetszik nekünk katonát tartani a magunk biztonságára, hát adjuk neki enni is.

Nemcsak kellemetlen színezetű zupákat reggel meg délben, hanem valami ennivalót esére is, amikor hosszú éjszaka következik a legénynek fütetlen szobában.

Ha a gyomor is fütetlen, szomorú formában áll ki verekedést tanulni másnap a katonas. Eszebe se jusson senki katonának, hogy megköszönje nekünk polgároknek a vacsorát.

Csak a magunk önzése diktálta azt, hogy nekik is megadásék estére valami oiyas ételforma, ami nekünk megadatott. Hogy legyen a katonas igazán védelmezője mindenféle külső és belső erőszakkal szemben a mi drága mivoltunknak, ha éhesen fekszik le a udni.

Csupa ögzésből veszekedtük ki a vacsorát, meg hogy ha mégis akadna valami unokatestvere könn a lányunk, hogy jó lélekkel kikvartélyozhassuk az ajtó elé a vitez urat, Vagy megtűrjük, ha érdemesnek látszik arra,

hogy jobb kosztot egyék, mint amilyen az esti menázs.

A dolog i. i. úgy áll, hogy a hadügyminiszter minden legény vacsorájára 1 (egy) krajczárt ad. Ebből bizony nem igen lehet se jót, se sokat enni, de mégis jobb lesz az új vacsora, mint a régi, a szilva, vagy a semmi — s bizonyos az, hogy január elsejétől kezdve nem fekszenek le üres gyomorral a katonafiuk.

Budapesti lóversenyek

1898. szeptember 25, 27 és 29. október 1, 2, 4, 6, 8, 9 és 11-én.

Kezdetük mindig délután 2 óra 15 perc.

Beléptijegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout) uraknak . . . 5 frt
I. . . . . hölgyeknek . . . 3 frt
I. . . . . katonatiszteknek 3 frt
Allóhely a versenypálva közepén . . . 30 kr.

Az őszi 10 napra:

I. oszt. (Passepartout) uraknak . . . 40 frt
I. . . . . hölgyeknek . . . 20 frt
I. . . . . katonatiszteknek 20 frt

A külön elkerített fogadási helyre (a bookmakerek körebe) belépti jegy mind a 10 napra 25 frt.

A totalisaurókhöz azonban, mint eddig ugy ezután is szabadon léphetel. Vilamos kocsi egész a helyszinig közlekednek. — **Katonas-zene és frissítő-helyek minden osztálynál.**

MIHALOVITS-féle

Harmat-Crème

Arcszépítő kenőcs.

- A Harmat-Crème a legjobb arcszépítő s kézbőr-ápoló kenőcs, mely üdévó, puhává, fehérre teszi az arcz bőrt.
  - A Harmat-Crème sem ólmot, sem higanyt nem tartalmaz s teljesen ártalmatlan hatású.
  - A Harmat-Crème nappal is használható, miután nem szároz s a poudert jól állja.
  - A Harmat-Crème nem teszi fényessé az arcot s fehéríti a bőrt.
  - A Harmat-Crème kiváló jó hatású mindennemű bőrbajoknál; pattanások s mitesszerek (bőr-akák) elmulasztására, napégette s szélkifujta arcznál, s kéznél.
  - A Harmat-Crème teljesen zsirtalan, habszerű, jóillatu arcszépítő egy tégelyének ára egy korona.
  - A Harmat Szappan, mely a Crème hatását fokozza, darabonként 35 kr.
- Főraktár a készítő MIHALOVITS I. gyógy-szerészénel Debreczenben.

Az eperjesi Népbank Kályhagyára

ajánlja tiszta fehér és teljesen tűzálló anyagból készült fehér, továbbá szines, ó-német, chamois és majolika

cserépkályháit

valamint diszes kandallóit, kandallós kályháit és takaréktűzhelyeit, melyek ez iparágban elsőrangot foglalnak el és számos elsőrendű kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a legrövidebb és legpontosabb kivitel biztosítatik.

A kályhák felállítását a saját kipróbált szakavatott állítóink végzik.

Egész épületek kályhaberendezését

tetesem árendeménnyel vállaljuk el.

→ Főraktár Eperjesen. ←

Bizományi és mintaraktár DEBRECZENBEN

KOVÁCS GYULA vaskereskedő urnál

Nagy-uj-utca szegletén, a Bika szálloda mellett.

Kész felállított minta kályháink ugyanott megtekinthetők s a raktárból kiválasztott kályhák kívánatra azonnal felállítatnak.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánljuk:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 fnt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Stjegyési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítás.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények' szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.